

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วรรณกรรมเป็นงานเขียนที่มนุษย์สร้างขึ้นจากความเป็นจริงทางสังคมเพื่อความเพลิดเพลินหรือก่อให้เกิดความสะเทือนใจ ได้แบ่งเป็นหลายประเภท นวนิยายเป็นรูปแบบประเภทหนึ่งของวรรณกรรม มีขนาดเรื่องยาวและมีเนื้อหาใกล้เคียงกับชีวิตความเป็นจริง พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2546 (2542 : 564) ได้ให้ความหมายของคำว่านวนิยายไว้ว่า หมายถึงบันเทิงคดีร้อยแก้วขนาดยาวรูปแบบหนึ่ง มีตัวละคร โครงเรื่อง เหตุการณ์ในเรื่อง และสถานที่ ที่ทำให้อ่านเรื่องมีความสมจริง เช่น เรื่องหญิงคนชั่ว ของ ก. สุรางคนางค์ เรื่องผู้ชนะสิบทิศ ของ ยาขอบ เรื่องสี่แผ่นดิน ของ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช เรื่องเรือนมนุษย์ ของ กฤษณา อโศกสิน ถ้ามีขนาดสั้นเรียกว่านวนิยายขนาดสั้น เช่น เรื่องดรชรินาง ของอิงอร เรื่องสร้อยทองของนิมิต ภูมิถาวร ดังนั้นนวนิยายเป็นวรรณกรรมที่สะท้อนชีวิตความเป็นจริงของคนในสังคม บุญยงค์ เกศเทศ (2530 : 361) กล่าวว่านวนิยายคือ การบรรยายพฤติกรรมของมนุษย์และสังคม อาจเกิดขึ้นจากความเป็นจริงหรือจินตนาการของผู้เขียน หรือระคนกันระหว่างข้อเท็จจริงกับจินตนาการ ในปัจจุบัน นวนิยายนับเป็นร้อยแก้วประเภทบันเทิงคดี มีวิวัฒนาการมาจนกระทั่งมีเนื้อหาใกล้เคียงเกี่ยวพันกับคนและสังคมอย่างแน่นแฟ้น คนทุกชั้นสามารถกลายเป็นตัวละครเอกในนวนิยายได้ แล้วเรื่องราวของนวนิยายก็มาจากสังคมทั้งสิ้น ภาพในนวนิยายจึงเป็นภาพที่เกิดจากความประทับใจที่นักเขียนที่ต้องการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดออกมาให้ผู้อ่านรับรู้ ซึ่งกล่าวว่านวนิยายมีความสัมพันธ์กับสังคมก็คือวรรณกรรมมีความสัมพันธ์กับสังคมเหมือนกัน

นักสังคมวิทยาทางด้านวรรณกรรมหลาย ๆ คนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคม อิงอร สุพันธ์ุณี (2551 : 8) กล่าวว่า วรรณกรรมจะมีบทบาทเป็นเพียงเครื่องสะท้อนความคิดหรือเป็นเครื่องมือทางการเมืองหรือชี้นำความคิดของคนในสังคมก็ตาม วรรณกรรมนั้นก็ต้องเกี่ยวข้องกับสังคมตลอดเวลา ดรีดิลป์ บุญขจร (2547 : 5-7) ได้แบ่งประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคมว่า 1) วรรณกรรมเป็นภาพสะท้อนของสังคม วรรณกรรมอาจสะท้อนสังคมทั้งในรูปธรรมและนามธรรม 2) สังคมมีอิทธิพลต่อวรรณกรรมหรือต่อผู้อ่าน นักเขียนอยู่ในสังคมย่อมได้รับอิทธิพลจากสังคมทั้งด้านวัฒนธรรม ขนบประเพณี ศาสนา ปรัชญาและการเมือง 3) วรรณกรรมหรือนักเขียนมีอิทธิพลต่อสังคม นักเขียนที่ยิ่งใหญ่นอกจากจะเป็นผู้มีพรสวรรค์ในการสร้างสรรค์วรรณกรรมให้มีชีวิต โน้มน้าวจิตใจผู้อ่านแล้ว ยังเป็นผู้มีทรรศนะกว้างไกลและมีอิทธิพลต่อสังคมทั้งด้านอิทธิพลภายนอกและอิทธิพลภายในด้วย พิชัย ศรีภูไท (2542 : 57-58) ก็ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคมว่า มนุษย์เป็นสัตว์สังคมและเป็นผู้สร้าง

วรรณกรรมนั้น มนุษย์ในสังคมหนึ่ง ๆ จะบันทึกเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมแต่ละยุค แต่ละสมัยเอาไว้อย่างละเอียด ดังนั้น วรรณกรรมจึงมีความสัมพันธ์กับสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ หนังสือมีอิทธิพลในการเสริมสร้างทัศนคติต่อบุคคลในสังคม ซึ่งมีผลในการเปลี่ยนแปลงลักษณะสังคมได้ ในทางกลับกัน สังคมก็มีอิทธิพลต่อหนังสือ เพราะนักเขียนซึ่งเป็นหน่วยหนึ่งของสังคมต้องใส่ใจในเหตุการณ์บ้านเมือง ดังนั้น ความคิดเห็นความรู้สึกที่นักเขียนมีส่วนร่วมสมัย ก็จะแสดงออกในเนื้อหาของหนังสือกับสังคมจึงมีบทบาทและอิทธิพลต่อกัน เอมอร นิรัฐราช (2539 : 12) กล่าวว่า วรรณกรรมย่อมสะท้อนสภาพสังคม และนวนิยายเป็นงานประพันธ์ที่มีรูปแบบใกล้เคียงกับชีวิตจริงของคนมากที่สุด ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่านวนิยายมีความสัมพันธ์กับสังคม นอกจากนี้ นักเขียนนวนิยายส่วนมากจะเขียนเรื่องราวต่าง ๆ มาจากประสบการณ์ที่ได้รับในสังคมมาถ่ายทอดให้เห็นภาพ ทำให้ผู้อ่านเข้าใจสภาพสังคมและสะท้อนความคิด ความรู้สึกของนักเขียน

เนื่องจากความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจและสังคมได้เปลี่ยนแปลงเรื่อย ๆ สภาพสังคมไทยปัจจุบันก็ต่างจากสังคมสมัยเก่าเรื่อย ๆ ไป ในสังคมปัจจุบันปัญหาสังคมเกิดขึ้นอย่างมากหลาย เช่น มนุษย์ชอบเอาไรต์เอาเปรียบผู้อื่น บางคนค้ำก่าไรเกินควร ทำลายสิ่งแวดล้อม การข่มขืนผู้หญิงและเด็ก การฆ่าคน ปัญหาอบายมุข การทุจริตคอร์รัปชัน คนที่แข็งแรงเอาเปรียบคนอ่อนแอ ปัญหาเหล่านี้ได้พบได้ในชีวิตประจำวันและพบได้ในวรรณกรรมเช่นเดียวกัน สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคมได้ชัดเจน และวรรณกรรมเหล่านี้มักได้รับการยกย่องและผู้อ่านสนใจเป็นอย่างมากจนมีการประกวดให้รางวัลแก่วรรณกรรมที่สะท้อนสภาพสังคม ดังเช่น รางวัลสุภาวีย์ เทวกุลฯ

การประกวดรางวัลสุภาวีย์ เทวกุลฯ เริ่มก่อตั้ง ตั้งแต่ มกราคม พ.ศ. 2537 ถึงปัจจุบันนี้ แบ่งเป็น 2 ประเภท ประเภทนวนิยาย และ ประเภทเรื่องสั้น วรรณกรรมรางวัลสุภาวีย์ เทวกุลฯ ประเภทนวนิยายมี 12 เรื่อง ประเภทเรื่องสั้นมี 100 เรื่อง มีจุดประสงค์เพื่อให้เป็นเวทีเผยแพร่ผลงานวรรณกรรมของผู้สนใจและรักการเขียนในขอบเขตทั่วประเทศไทย รางวัลนี้ถือว่าเป็นประกวดงานเขียนของนักเขียนรุ่นใหม่ เป็นนิตยสารที่จัดตีพิมพ์งานเขียน ให้เป็นเวทีของนักเขียนที่เป็นแหล่งแสดงความสามารถในการแต่งเรื่อง โดยมีนาสุภัญญา ชลศึกษ์ ประธานกรรมการของคณะกรรมการบริหารงานเขียนที่ตีพิมพ์ นอกจากให้ความเพลิดเพลินแก่ผู้อ่านแล้ว ยังเป็นแหล่งศึกษาวิเคราะห์ นวนิยายสำหรับนักศึกษาวรรณกรรมนวนิยายอีกด้วย รางวัลสุภาวีย์ เทวกุลฯ จึงเป็นหนังสือรวมนวนิยายอย่างแพร่หลายในวงวรรณกรรมและมีการอ่านนวนิยายอย่างกว้างขวาง

นวนิยายที่ได้รับรางวัลสุภาวีย์ เทวกุลฯ ตั้งแต่ พ.ศ. 2549 ถึงปัจจุบัน รวมทั้งหมด 5 เรื่อง ได้สะท้อนสภาพสังคมไทยปัจจุบันในหลาย ๆ ด้านได้อย่างดี เช่น ความเชื่อที่นับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทางด้านศาสนา ค่านิยมที่ชอบเลียนแบบชาวตะวันตก วิถีชีวิตที่ได้เปลี่ยนแปลงตามความเจริญทางเศรษฐกิจกับวัฒนธรรมของมุสลิมที่เข้มแข็ง ผู้วิจัยในฐานะชาวต่างชาติที่ศึกษาสาขาวิชาการศึกษาภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง จึงสนใจศึกษาภาพสะท้อนสังคมไทยในนวนิยายรางวัลสุภาวีย์ เทวกุลฯ

พ.ศ. 2549-2553 ซึ่งจะทำให้เข้าใจอิทธิพลของสังคมที่มีต่อวรรณกรรมหรือพรรณนาของนักเขียนที่มีต่อสังคมและการเปลี่ยนแปลงของชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคมในช่วงเวลาดังกล่าว

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมไทยในนวนิยายที่ได้รับรางวัลสุภาวีย์ เทวกุลฯ พ.ศ. 2549-2553
2. เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลของนวนิยายที่ได้รับรางวัลสุภาวีย์ เทวกุลฯ พ.ศ. 2549-2553 ที่มีต่อสังคมหรือผู้อ่าน

1.3 สมมุติฐานการวิจัย

1. นวนิยายรางวัลสุภาวีย์ เทวกุลฯ พ.ศ. 2549-2553 ได้สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อที่นับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทางด้านศาสนา ค่านิยมที่ชอบเลียนแบบคนตะวันตก วิถีชีวิตที่ได้เปลี่ยนแปลงตามความเจริญด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรมของกลุ่มคนน้อยที่อย่างเข้มแข็ง และปัญหาสังคมที่เกิดจากการเห็นแก่ตัวเห็นแก่เงิน ความอยากของบุคคลที่ทำให้สังคมไม่ปลอดภัยไม่มั่นคง
2. นวนิยายรางวัลสุภาวีย์ เทวกุลฯ พ.ศ. 2549-2553 มีอิทธิพลต่อผู้อ่านในด้านตักเตือนให้ห่างไกลจากยาเสพติดและสิ่งผิดกฎหมาย ด้านการกระตุ้นให้สร้างค่านิยมที่ถูกต้องและให้มนุษยชนถึงภัยจากการเจริญเติบโตทางวัตถุ ด้านการปลูกฝังคุณธรรมและด้านส่งเสริมความเข้าใจอันดีของสมาชิกในครอบครัว

1.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ใช้กรอบแนวคิดในการดำเนินการวิจัย 2 ด้าน คือ แนวคิดเกี่ยวกับภาพสะท้อนสังคมจากรวรรณกรรม และแนวคิดเกี่ยวกับอิทธิพลของนวนิยายที่มีต่อสังคมหรือผู้อ่าน ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับภาพสะท้อนสังคมจากรวรรณกรรม

วรรณกรรมเป็นภาพสะท้อนของสังคม ตรีศิลป์ บุญขจร (2545 : 5-7) กล่าวว่า วรรณกรรมเป็นกระจกเงาที่สะท้อนภาพสังคม ผู้เขียนเป็นสมาชิกคนหนึ่งที่อยู่ในสังคม ผู้เขียนย่อมนำประสบการณ์ของตนเองและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม สะท้อนผ่านตัวละครรวมทั้งเหตุการณ์ในเรื่องเรื่องวรรณกรรม ดังนั้นวรรณกรรมจึงเป็นงานเขียนที่เก็บรวบรวมความคิด ความเป็นอยู่และลักษณะสภาพต่าง ๆ ของมนุษย์ที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมไว้ด้วยกัน การศึกษาหรืออ่านวรรณกรรมแต่ละเรื่องจึงทำให้ผู้อ่านเห็นภาพสังคม วัฒนธรรม การเมือง และเศรษฐกิจของยุคสมัยที่ผู้เขียนมีชีวิตอยู่ ดังนั้นวรรณกรรมจึงเป็นหนังสือที่สะท้อนสภาพสังคมได้ในแง่มุมที่น่าสนใจ

2. แนวคิดเกี่ยวกับอิทธิพลของนวนิยายที่มีต่อสังคมหรือผู้อ่าน

วรรณกรรมมีอิทธิพลต่อสังคมหรือผู้อ่าน ก็คือนักเขียนสามารถเข้าใจโลกและมองสภาพความเป็นจริงได้ลึกกว่าคนทั่วไปมองเห็นด้วยทัศนะที่กว้างไกลและลุ่มลึกภาพที่เขาให้จึงเป็นจริงยิ่งกว่าความเป็นจริงเพราะเป็นแก่นแท้ที่กลั่นกรองแล้วของความเป็นจริง ด้วยเหตุนี้วรรณกรรมที่ยิ่งใหญ่จึงเป็นอมตะ เพราะไม่เพียงแต่จะเสนอภาพปัจจุบันอย่างถึงแก่นของความเป็นจริงเท่านั้น แต่ยังคาดคะเนความเป็นไปได้ในอนาคตได้อีกด้วย อิทธิพลของวรรณกรรมต่อสังคมอาจเป็นไปได้ทั้งด้านอิทธิพลภายนอก เช่น การแต่งกาย หรือการกระทำตามอย่างในวรรณกรรม และอิทธิพลภายในคืออิทธิพลทางความคิด การสร้างค่านิยมรวมทั้งความรู้สึกนึกคิด

1.5 ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษานวนิยายที่ได้รับรางวัลสุภาวีย์ เทวกุลฯ พ.ศ. 2549-2553 ทั้งหมด 5 เรื่องดังต่อไปนี้

1. กาลกัญชกา ของสุธี ปิงสุทริวงศ์ (พ.ศ. 2549) รางวัลดีเด่น
2. คนเล่นไฟ ของชัยกร หาญไฟฟ้า (พ.ศ. 2549) รางวัลดีเด่น
3. ม้าไม้ ของชัชชัยพร มาลัยทัต (พ.ศ. 2550) รางวัลดีเด่น
4. มรสุม ของฉมัญฉาย (พ.ศ. 2551) รางวัลดีเด่น
5. ในรัก ของละเวง ปัญจสุนทร (พ.ศ. 2553) รางวัลดีเด่น

เหตุการณ์ที่เลือกศึกษานวนิยาย 5 เรื่องนี้ เนื่องจากเป็นนวนิยายที่นำเสนอปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมได้อย่างโดดเด่นในช่วงเวลา 5 ปี มีเนื้อหาที่สะท้อนภาพสังคมปัจจุบันได้อย่างชัดเจน โดยเลือกจากปี 2553 ย้อนไปในอดีต 5 ปี

1.6 คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. ภาพสะท้อน หมายถึง สภาพความเป็นอยู่ของสังคมที่ปรากฏในวรรณกรรมจากการนำเสนอของผู้เขียน ทั้งด้านความเป็นอยู่ ประเพณีธรรมเนียม วัฒนธรรม ค่านิยม และความเชื่อ เป็นต้น

2. สังคมไทย หมายถึง กลุ่มชนชาติที่อาศัยอยู่ร่วมกันในประเทศไทย มีขนบธรรมเนียม ประเพณีแบบไทย มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่โดดเด่นต่างจากสังคมอื่น แต่ไม่ได้เน้นเฉพาะชนเชื้อชาติไทยเท่านั้น แต่รวมถึงชนกลุ่มน้อยอื่น ๆ ซึ่งอาจมีเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรมบางอย่างแตกต่างกัน แต่ทุกกลุ่มยึดถือวัฒนธรรมไทยเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตร่วมกัน

3. อิทธิพลของวรรณกรรมที่มีต่อผู้อ่าน หมายถึง วรรณกรรมมีบทบาททำให้ผู้อ่านเกิดความสำนึกของสังคมและปลูกฝังผู้อ่านให้มีทัศนคติทางด้านคุณธรรมและจริยธรรม

4. นวนิยาย หมายถึง เรื่องที่แต่งขึ้นจากความจริงหรือจินตนาการของผู้เขียน โดยมีเนื้อหา และการดำเนินเรื่องที่ซับซ้อนเข้าถึงตัวละคร มีกลวิธีการแต่งได้อย่างดี

5. รางวัลสุภาวีย์ เทวกุลฯ ก็คือรางวัลที่ตั้งชื่อจากสุภาวีย์ เทวกุลฯ ผู้ที่เป็นนักเขียนดีเด่นของ เมืองไทย ทางสมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทยจัดตั้งกองทุนชื่อ "กองทุนรางวัลสุภาวีย์ เทวกุล" เพื่อ ประกวดรางวัลวรรณกรรมดีเด่นประเภท นวนิยาย เรื่องสั้น และบทละคร เป็นประจำทุกปี

1.7 วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเอกสาร โดยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธระหว่างวรรณกรรมกับ สังคม เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย
2. ศึกษาประวัติของรางวัลสุภาวีย์ เทวกุลฯ จากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
3. ศึกษาวรรณกรรมที่ได้รับรางวัลสุภาวีย์ เทวกุลฯ ที่ตีพิมพ์แล้วทุกเรื่อง และทุกประเภท
4. คัดเลือกนวนิยายที่ได้รับรางวัลสุภาวีย์ เทวกุลฯ พ.ศ. 2549-2553 จำนวน 5 เรื่อง คือ กาล กัญชกา คนเล่นไฟ ม้าไม้ มรสุม และในรัก
5. วิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมไทยในนวนิยายรางวัลสุภาวีย์ เทวกุลฯ พ.ศ. 2549-2553
6. วิเคราะห์อิทธิพลของนวนิยายรางวัลสุภาวีย์ เทวกุลฯ พ.ศ. 2549-2553 ที่มีต่อผู้อ่าน
7. รายงานผลการศึกษาวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ผู้อ่านรู้และเข้าใจภาพสะท้อนสังคมไทยในนวนิยายรางวัลสุภาวีย์ เทวกุลฯ พ.ศ. 2549-2553
2. ทำให้ผู้อ่านรู้และเข้าใจเรื่องอิทธิพลของนวนิยายที่ได้รับรางวัลสุภาวีย์ เทวกุลฯ พ.ศ. 2549-2553
3. ทำให้ผู้อ่านสามารถนำความรู้เกี่ยวกับภาพสะท้อนสังคมไทยในนวนิยายรางวัล สุภาวีย์ เทวกุลฯ พ.ศ. 2549-2553 ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตในสังคมไทยอย่างรู้เท่าทันสังคมและ เห็นอกเห็นใจคนที่อยู่ร่วมในสังคม